

Tahdis-i nimet ve şükran-ı nimet kavramları

Tokat'tan Nuri Kapusuz: “Tahdis-i nimeti şükran-ı nimetten ayıran şey nedir?”

TAHDİS-İ NİMET VE ŞÜKRAN-I NİMET

Tahdis-i nimet: Nimeti anlatmak, nimetin nereden ve kimden geldiğini gizlemekten sakınmak, nimeti vereni ve göndereni unutmamak, nimetin Cenâb-ı Allah'tan geldiğini ketmetmeyip ilân etmek, Cenâb-ı Allah'ın lütfu olan nimeti kendi eseri gibi görmekten ve göstermekten kaçınmak gibi manalara gelir.

Şükran-ı nimet: Nimeti verene teşekkür etmek, Cenâb-ı Allah'a şükretmek, Cenâb-ı Mün'im-i Hakikiyi bilmek, Cenâb-ı Hakk'ın sayısız benzersiz nimetler verdiğini ikrar etmek ve yalnız Cenâb-ı Hakk'a minnettar olmak gibi manalara gelir.

Tahdis-i nimet, şükran-ı nimeti de içinde barındırıyor. Yani nimetleri verenin Cenâb-ı Allah olduğunu bilmek, bildirmek, söylemek ve ilân etmek demek olan tahdis-i nimet, aynı zamanda nimeti verene teşekkür etmek demektir. Bir nevi şükürdür.

Bir de küfran-ı nimet vardır ki, şükran-ı nimetin tam zıddıdır. Cenâb-ı Allah'ın nimet verici olduğunu gizlemek, örtmek ve yalanlamak demektir. Buna nankörlük de denmiştir.

KUR'ÂN'DA TAHDİS-İ NİMET

Tahdis-i nimet bir Kur'ân emridir.

Cenâb-ı Hak, Peygamber Efendimiz'e (asm) şöyle emretmiştir: “Bununla beraber Rabbinin nimetini tahdis et! (söyle).”¹

Bu âyette tahdis edilmesi emredilen nimetin Kur'ân yahut peygamberlik olduğu söylenmiştir.

Hazret-i Hüseyin (ra) bu âyeti şöyle tefsir etmiştir: “Bir hayır işlediğin zaman, başkalarının bunu örnek almasını istersen, bunu insanlara söyle. Tâ ki hayırda

yarışsınlar. Fakat riyakârlıktan kaçın.”

Şükran-ı nimette gurur ve riya tehlikesi yoktur. Oysa tahdis-i nimet şekil itibariyle riyakârlığa ve gurura yatkın bir konumdadır. Çünkü şükrü ve şükranı içinde hissedebilirsin. Bunu insanlara söylemen gerekmiyor. Fakat tahdis bu nimeti başkalarına söylemeni gerektiriyor. Bunu söylemekte ise gurur ve fahr tehlikesi vardır.

Fakat Kur’ân “söyle” diye emrediyor.

Bu durumda Allah’ın nimetine mazhar olanlara şükürden başka zor bir görev daha düşüyor:

1- Bunu insanlara söyleyeceksin. Ama gurura ve fahre girmeyeceksin.

2- Eğer gururdan ve fahrdan kendini kurtaramayacaksan ve söylemekle o nimeti temelluk etmekten, yani nimeti kendine ait kılmaktan, yani nimeti vereni unutmaktan korkarsan söylememeyi tercih edeceksin.

TAHDİSİ GURURDAN AYIRAN ÖLÇÜLER

Bir nimet verilmişse tahdis edilmeli, nimetin ve nimeti verenin büyüklüğü söylenmeli; fakat gurura düşmekten şiddetle kaçınmalıdır. Eğer tevazu gösteriyorum diye tahdis etmekten kaçınılırsa, bu defa da küfran-ı nimete düşmek tehlikesi vardır. Yani Allah’ın verdiği bir nimetin büyüklüğü söylenmeli, fakat temelluk edilmemeli, onu mülkiyetine geçirircesine sahiplenmemelidir. “Mün’im-i Hakiki’nin eser-i in’amı.”² olduğu açıkça söylenmelidir.

Meselâ gurur verici güzel bir elbiseyi biri sana giydirse ve o elbiseyi giyince güzelleşsen; sana “Maşallah! Çok güzelsin! Çok güzelleştin!” deseler, senin böyle bir durumda üç halin ortaya çıkar:

1- Tevazu gösteriyorum diye bu güzelliği inkâr etmek. Yani “Hâşâ! Ben neyim, ben bir hiçim! Nerede güzellik?” demek. Oysa bu tevazu olmaz, küfran-ı nimet olur. Çünkü elbise sende bir güzellik meydana getirmiştir. Bunu inkâr etmek, nimetin güzelliğini inkâr etmek demek olur.

2- Gururlanmak ve övünmek. Yani, “Evet, ben çok güzelim, benim gibi güzel nerede var? Benim gibi birini gösteriniz!” demek. Buna da hakkın yoktur.

3- Gururdan ve fahrdan sakınmak şartıyla tahdis-i nimet etmek.

Yani: “Evet, ben güzelleştim. Fakat güzellik elbisenindir, dolayısıyla onu bana giydirenindir, benim değildir.” demek.

Bu üçüncüsünde elbisenin ve elbiseyi sana giydirenin güzelliğini teslim ediyorsun. Fakat bu güzelliğin sana ait olmadığını söylüyorsun. İşte Kur’ân’ın kabulü olan tahdis-i nimet budur. Bu aynı zamanda şükran-ı nimet de demektir.

Üstad Hazretleri tahdis-i nimeti bu şekilde açıkladıktan sonra şöyle haykırıyor:

“Ben de, sesim yetişse bütün küre-i arza bağırarak derim ki: Sözler güzeldirler, hakikattirler. Fakat benim değildirler; Kur’ân-ı Kerîm’in hakaikından telemmu etmiş şuâlardır.”³

Dipnotlar:

- 1- Duhâ Sûresi, 11.
- 2- Mektubat, s. 436.
- 3- Mektubat, s. 437.